REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiune în Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
Prețul inserțiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXX.

„GAZETA“ iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare târgul Inului Nr. 30, etagiu I. Pe un an 20 cor., pe șase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 49. Brașov, Sâmbătă 3 (16) Martie. 1907.

Kristoffy sărbătorit în Viena.

Fostul ministru de interne ungar Iosif Kristoffy, cel mai urgisit dintre membrii așa numitului guvern al „trabanților“ și cel mai temut de către adversarii săi politici din coaliție, nu putea să le facă acestora o surpriză mai neplăcută decât aceea de a ținea în Viena o conferență asupra sufragiului universal înaintea unui public german și vorbind în limba germană. Dar aceasta, deși s'a întâmplat în adevăr, nu este a se atribui inițiativei proprii a fostului ministru ci, inițiativei reuniunei social-politice din Viena, care a rugat pe Kristoffy să ia parte la o serată festivă ce s'a aranjat în hotelul „Riedhof“ anume în onoarea lui.

„Nu te-am invitat aici ca politician activ — zise președintele amintitei reuniuni către Kristoffy — ci pentru a sărbători pe un om privat, care, ce-i drept, nu de mult a avut o mare influență asupra desvoltării raporturilor noastre politice. Nu voim să te lăsăm să-ți termini cura din Viena și să pleci de aici, fără a-ți mulțămi că ai contribuit la esecutarea reformei noastre electorale“.

In adevăr Kristoffy a contribuit mult indirect pentru ca să se realizeze votul universal în Austria. El a fost care a reprezentat în guvernul Fejervary ideia unei reforme parlamentare pe baza votului universal. El a stăruit în aceasta direcțiune până ce i-a succes de a câștiga nu numai pe Fejervary dar și coroana pentru idea introducerei votului universal în Ungaria. Mai întâi monarchul nu era învoit cu aceasta reformă. Ministrul președinte austriac de atunci Gautsch asemenea nu era pentru votul universal. Câteva luni mai târziu însă s'a schimbat toată scenăria. După faimoasa audiență dela Viena, din Septemvrie 1905, a șefilor coaliției, coroana mâhnită de atitudinea acestora a împuternicit ministeriul Fejervary să ia în programul său și votul universal. Și pe când Kristoffy lucra cunoscutul lui proiect de lege, pe care l'a publicat mai târziu, șeful cabinetului austriac Gautsch deveni deodată un aderent al votului universal și prezentă camerei austriace un proiect de lege pentru aceasta reformă electorală. Kristoffy căzu dela putere deodată cu cabinetul trabanților, iar în Austria s'a continuat acțiunea pentru introducerea votului universal până ce acesta s'a și realizat. Dacă nu era Kristoffy, zic prietinii lui cari l'au sărbatorit, Austriacii nu puteau ajunge așa curând la acest resultat. Dar lansându-se în Ungaria cestiunea reformei electorale ea a devenit inmediat actuală și în Austria.

Iată cum a contribuit fostul ministru de interne ungar la realizarea amintitei reforme în Austria.

Kristoffy s'a achitat față de dovezile de recunoștința ce i-s'au adus, lăudând înțelepciunea oamenilor de stat austriaci iubirea de jertfă a claselor de sus, priceperea burghezimei și maturitatea politică a poporului austriac, fără de care nu se putea face acolo ce s'a făcut. Viitorul politic va sta, zise el, sub zodia desvoltărei democratice. Vorbi apoi despre Ungaria și zise, că ori cât s'ar amâna acolo liberarea socială, una e sigur, că votul universal secret nu mai poate fi suprimat în Ungaria.

Bate la ochi că Kristoffy consecvent nu amintește nimic despre votul egal și vorbește numai de votul universal și secret. Aceasta însă nu va surprinde pe cei cari la timpul său au studiat proiectul lui de reformă.

Pasagele cele mai remarcabile ale discursului său sunt însă acelea în cari arată lucrarea de subminare, ce să desfășură în Ungaria pentru a paraliza introducerea votului universal. De va succede aceasta, zice, vor veni zile grele peste Ungaria. Se vor încinge lupte sociale amărîte și „multe se pot mistui atunci în flăcări“.

Kristoffy nu s'a putut reținea a da o lovitură și adversarilor săi din guvernul actual ungar și și-a esprimat speranța, că mai curând sau mai târziu votul universal va triumfá și „parlamentul ungar va înceta de a fi teatrul pentru o politică de sfârnar învechită, sau pentru micile intrigi ale unor aventurieri politici temerari“.

De sigur că împunsătura aceasta va fi mult resimțită de către cei din fruntea coaliției, dar vor trebui să înghită hapul amar, mai ales după ce au moștenit dela guvernul „trabanților“ îndatorirea de a rezolva problema votului universal, pe care și noul regim l'a luat sau, mai bine dis, a trebuit să-l ia în programul său în urma învoielei cu coroana din primăvara anului trecut. Obligământual luat odată asupră-le ei vor avea să și răspundă de modul cum și-l vor împlini!

Adunare poporală de protestare. Suntem informați, că la întrunirea unui număr însemnat de fruntași români din Brașov și din împrejurime, ținută astăzi (Vineri), s'a hotărât a se convoca pe *Duminecă în 11 (24) l. c.* la orele 2 p. m., *o adunare poporală de protestare împotriva proiectului de lege pentru salarisarea învățătorilor dela școalele comunale și confesionale*, prezentat dietei de ministrul de culte și instrucțiune publică, proiect, care atacă în modul cel mai îndrăzneț existența școalelor noastre românești.

Adunare de candidare în Lugoj. Alegătorii dietali din cercul Lugojului, aparținători partidului național român, sunt convocați pe ziua de Marți 6/19 Martie 1907 la o adunare în Lugoj, în care se va proclama candidatul partidului național român pentru cercul electoral al Lugojului, devenit vacant prin nimicirea mandatului d-lui Dr. George Popovici. Convocătorul e semnat de d-nii Coriolan Brediceanu, Titu Hațeg, Dr. Aurel Valean, Nicolae Biräescu, Dr. Isidor Pop, Dr. Nicolae Petrovici, Dr. Aurel Ciupe și Dr. Valeriu Branisce.

Ziua alegerii încă nu e fixată. Comitetul central al comitatului Lugoj se va întruni Luni în 18 Martie n. pentru a stabili terminul alegerii.

Prânz de gală la Justh. Sub acest titlu scrie »Lupta« de Joi: Astăzi la trei ore p. m. președintele Camerei, Iuliu *Justh* a dat un prânz de gală la hotelul »Royal«, — fiind invitați peste 150 deputați, între cari și deputații noștri Vasile Goldiș, Dr. Iuliu Maniu și Dr. A. Vaida. — Deputații noștri își aleseseră un loc mai retras, în capătul mesii, dar Justh, în mod ostentativ i-a așezat în felul următor: *In dreapta sa era Dr. I. Maniu, apoi Apponyi, un dep. kossuthist și V. Goldiș. In stânga Chernoh, Toth Iános apoi Dr. Vaida.* E obiceiu parlamentar ca președintele să invite pe deputați la câte un prânz. — Justh a voit să dovedească astăzi la acest prânz demonstrativ un deosebit respect pentru deputații opoziției naționaliste din Cameră, — și imparțialitatea sa, la care ține foarte mult«.

— Nu putem înregistra aceasta știre fără de a face o mică observare. »Lupta« spune, că e vorba de un »*prânz demonstrativ*« și e de părere, că presidentul camerei, care l'a dat, a voit să dovedească la acest prânz respectul pentru deputații opoziției naționaliste și imparțialitatea sa. Am vrea să știm ce fel de imparțialitate au în vedere aici confrații noștri, fiindcă mai eri alaltăeri se jăluiau în coloanele »Luptei«, că președintele Justh nu se poartă tot așa de imparțial și în cameră? Am vrea mai departe să știm, dacă la acest prânz d-l Justh a făcut vr'o enunciațiune în fața celor 150 invitați, că de aci încolo e gata a recunoaște calitatea de membri ai partidului naționalist celor trei invitați din sânul acestui partid, căci altfel va fi greu a înțelege cum Justh a putut să dovedească cu aceasta ocaziune respectul său pentru *opoziția naționalistă* din cameră?

Afacerea Polonyi-Lengyel. Deputatul Lengyel a cerut tribunalului din Budapesta înlocuirea judelui investigator Ruttkay cu un alt judecător, pe motiv că Ruttkay e preocupat și că s'a făcut în decursul investigațiunei vinovat de diferite ilegalități. Pe basa aceloraşi motive Lengyel a cerut și procuraturei delăturarea procurorului Magyar, care a interogat la timpul său pe baronesa Schoenberger la ordinul direct ce l'a primit dela ministrul de justiție Polonyi.

Cererile țăranilor ruși. Țăranii ruși din numeroase guvernăminte au adresat deputaților cereri, formulându-și pretenziunile Aceste cereri cuprind următoarele puncte: drepturi egale tuturor locuitorilor, libertatea individuală, a cultului, a întrunirilor, a pressei; pământul să se împartă țăranilor și să se ia dela stat, biserici și celelalte autorități; libertatea fiecărui popor, introducerea limbei materne în școale, judecă-

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Dincolo de mormânt.

Nuvelă de Caton Theodorian.

Lucrul i-a rămas mort între degete; a înfipt acul într'o cută a canavalei și ochii stînși cată, prin ochiul geamului, pe drumul pustiu pe unde nici țipenie de om nu mai trece și nici un huruit de trăsură nu se aude. Doamna Rainu e prada unei neliniștitoare stări, cu cât noaptea coboară și cu cât Lia întârzie de a se întoarce.

Pe-o mescioară o depeșă adusă de curând stă pe jumătate deschisă. Privirea văduvei se plimbă, sălbatecă, de la mescioară la fereastră, cătând să desluşească mai de grabă umbra trăsurei cu care a plecat Lia. Intinsul liniștit al uliței începe să se piardă în cenușiul sării și odaia prinde a se 'ntuneca în umbra, care se lasă tot așa de tristă ca și lăuntrul sbuciumat al acestui suflet de femeie. Işi strînge canavaua, jurubițele de lână și acele, se ridică și merge de le închide într'o cutioară de catifea discolorată, după sicrin. Aprinde fitilul lămpii din mijloc, care dă lucrurilor înconjurătoare o față nouă, ciudată, o lucire înșelătoare; toate mobilele, destul de vechi, sclipesc sub potopul de raze gălbui ce vin de sub globul mat al lămpii, mătăsurile eșite ale scaunelor au ape jucătoare și resfrângeri vii.

In fața oglinzii, ca oprită de puterea depărtată a tinereții trecute, de mâna nesimțită a anilor topiți în negura vremii, văduva se oprește o vreme și'și privește chipul ostenit, orbitele vinete în cari ochii se cufundă stinși, părul lins pe la tâmple și albit în împletitura bogată a cocului, nu mai află nici o asemănare între chipul acesta ofilit pe care se citesc stigmatele vârstei, cu acela pe care și-l aducea aminte, ca dintr'un portret cu umbrele șterse și îmbâcsite.

Atinge depeșa, o ia și silabisește în taină, rândurile așternute și ochii i se pironesc umezi. Inima îi svâcnește puternic când trăsura pe care n'a simțit'o apropiindu-se, se aude venind repede și se oprește scurt în dreptul casei; clopoțelul dela portiță se clatină abia atins de limba de fier prinsă în drugul porții, pașii Liei, ușori, urcă liniștit pe scară.

Doamna Rainu se simte cuprinsă de un fior și picioarele-i slăbesc, vrea s'ajungă un scaun, dar abia poate să și sprijine trupul de spatele divanului. Lia se ivește; pe obrajii svântați de vântul ascuțit al iernii se cunosc urmele lacrimilor ce-au curs și s'au sbicit, neșterse, de frig. Negrul părului ei se pierde în găteala de zăbranic a pălăriei.

Maică-sa simte trebuință să deschidă mai de grabă vorba despre ceeace-i apasă pe suflet. In timp ce fata trece pe după cap vălul lung de zăbranic și-și scoate pălăria pe care sclipesc mărgele negre de hurmuz, maică-sa se pregătește să-și descarce cugetul de greutatea ca de fier, care-i dă junghiuri în creștetul capului:

— »Șezi colea Lio și să vorbim amândouă; am să-ți spun ceva.... Este o taină între noi, mare și groaznică, care-mi sfâșie inima și mi-o sângeră, îmi apasă pe cap și mi-l sfarîmă și pe care, odată și odată, tot ar trebui să o afli, — dar astăzi mai ales....«

Fata se 'ndreaptă în neștire spre jilțul apropiat, se așează și se încovoaie, adusă de mijloc, spre mă-sa a cărei privire, aspră acum, o țintuește; își încrucișează mânile pe genunchi și ascultă mută de mirare.

— »O taină?«

— »Da; o taină!« și-i arată cu un gest al mânii hârtia depeșii »o taină pe care depeșa aceea îmi poruncește să ți-o desvălui numai decât«.

Lia întinde mâna ei mică, în care începe să simță o furnicare, dar peste degetele ei reci se lasă, ușor, mâna fierbinte a maică-sei, oprind'o:

— »O s'o cetești; dar mai întâi ascultă-mă: Tu lipsești de mult de lângă noi.... de lângă mine, de ani lipsești.... Dusă acolo în pensionatul din București unde-ai fost așezată de mică, te-am depărtat de lângă sânul meu drăgăstos, ca ochii tăi să nu se deschidă asupra adevărului ce ți-am ascuns și n'ai putut nici vedea nici înțelege ceea-ce se petrecea în casa asta în care te întorci acum.... Acum însă ești mare Lio; acum mi-ai revenit frumoasă, cuminte și înțelegătoare; viitorul tău se va hotărî azi mâne și adevărul nu ți se mai poate ascunde, mai ales că nici nu mai atârnă de mine să ți-l ascund. Și fiindcă de-aș mai zăbovi sau ocoli să-ți spun totul deadreptul aș slăbi poate, pregătește-te într'o clipă, pune mâna pe inimă să nu bată, închiagă-ți lacrimile ce ar căuta să izvorască și să înece frumusețea ochilor tăi, îndoește-ți puterile și află că acela pe care l'ai plâns atât și dela mormântul cui te întorci îndurerată, nu ți a fost tată....« O zguduitoare tresărire a Liei pe scaunul ce-i poartă trupul, prin care a trecut fulgerul unui spasm usturător, o mișcare de protestare și de revoltă, o sălbatică aruncătură de ochi, nevoește pe doamna Rainu să se oprească, să-și intrerupă cuvântarea aștep

torii şi la toate autorităţile; 8 ore de lucru pentru muncitorĭ şi îmbunătăţirea condiţiunilor higienice în ateliere şi fabricĭ; învăţământul obligator şi gratuit; ajutorarea celor fără lucru în ţinuturile lovite de secetă; asigurărĭ în cazurĭ de nenorocirĭ; pensionarea tuturor invalizilor bătrânĭ, în locul risipei ce se face acum cu poliţia şi spionagiul; desfiinţarea armatei şi înfiinţarea gărzei civile; amnestiarea tuturor acelor carĭ au fost arestaţĭ pentru-că au luptat pentru popor.

Din dieta ungară.

Revenim azi la şedinţa camerei dela 13 l. c. Inainte de ordinea zilei s'a anunţat o propunere a dep. Hodza, ca să se esprime neîncredere din partea camerei vice preşedintelui Rakovsky. Propunerea se va tipări şi va fi pusă la ordinea zilei în şedinţa din 22 Aprilie. la cuvântul apoi deputatul

A. Vlad, care critică proiectul de la ordinea zilei din punct de vedere financiar şi pentru-că dă putere discreţionară ministrului peste învăţători. Accentuează că statul e dator să ridice pentru naţionalităţi în ţinuturile unde locuesc compact şcoale poporale în limba lor maternă, apoi trecând la legea naţionalităţilor zice:

D-l ministru a declarat în discursul său de eri, că nu-i învinueşte pe acei mari bărbaţi de stat pentru faptul, că au creat legea 44 din 1868, ci vina o găseşte în factorii cari n'au pus în practică legea despre egala îndreptăţire a naţionalităţilor, în factorii cari au urmat o direcţiune contrară direcţiei contemplate în această lege. Ştiu prea bine că in 1868, când s'a creat această lege deputaţii naţionalişti din vremea aceea n'au fost mulţumiţi cu soluţia adusă prin acea lege! ştiu prea bine, că punctul de vedere nu era identic ca proiectul, care s'a votat de parlament şi e înregistrat şi astăzi în archiva legilor noastre. Din faptul însă că acei deputaţi n'au fost mulţămiţi, cu această soluţie şi au desaprobat'o, nu se putea trage consecvenţa că guvernele să nu o execute câtă vreme aci factori pretinşi (?) opozanţi, nu-şi vor schimba punctul de vedere principiar, ci chiar prin executarea acelei legi ar fi trebuit să se aducă dovadă că cererile îndreptăţite ale naţionalităţilor se pot împlini şi în cadrele legii votate.

Părerea mea e, că nu naţionalităţile sunt de vină dacă legea nu s'a executat, ci de vină sunt guvernele cari n'au executat dispoziţiile speciale ale legii. Eu cred că interpretarea dată eri din partea d-lui ministru de instrucţie nu e sprijinită nici de motive naţionale, nici de motive politice sau şcolare. Dacă guvernul într'adevăr are intenţiunea să restabilească ordinea legală cu ori-ce preţ, ca să-i câştige guvernului încrederea tuturor cetăţenilor, — are înainte de toate datoria să execute toate legile, aşa şi legea naţionalităţilor şi legea şcolară. pentru-că numai astfel poate să deştepte încrederea tuturor cetăţenilor inspirându-le convingerea, că guvernul sub pretextul culturei naţionale nu are de gând să atace bazele de existenţă ale naţionalităţilor.

Eu nu aflu în acest proiect dispoziţii de acelea cari să producă mulţămire generală şi tocmai pentru aceea nici nu primesc proiectul ci îmi iau voie a prezinta următorul proiect de rezoluţie (citeşte): »Camera să îndrume pe d-l ministru de culte şi instrucţie publică a se îngriji de şcoli de repetiţie economice pe lângă toate şcoalele primare de stat şi de ori-ce altă categorie«.

Am convingerea că prin ridicarea astor fel de şcoli economice, guvernul va face ţării un serviciu cu mult mai însemnat decât prin aceea că forţează până peste graniţele fireşti învăţarea limbei ungureşti.

Dep. **Milan Hodza** arată îngrijirea sa, că proiectul lui Apponyi, introducând influinţa clericală în eforiile şcolare, va provoca o luptă culturală primejdioasă, deoarece mai ales în ţinuturile slovace biserica face politică. Demnitarii bisericeşti cei mai înalţi să năpustesc asupra preoţilor slovaci naţionalişti. Apoi continuă aşa:

Maghiarizarea volnică nu e interesul nimănui, nici a statului, nici a naţiunii maghiare, nici a poporului sau a partidelor politice. Am ajuns astăzi, încât chiar şi religia li se propune elevilor în limba maghiară, prin urmare într'o limbă străină pentru ei, am ajuns că nici chiar limba slovacă nu se mai propune, ba în unele gimnazii chiar şi conversaţia privată în limba slovacă e interzisă. S'a întâmplat într'o şcoală poporală de stat că învăţătorul de stat a silit elevii de 6—8 ani să presteze jurământul că: »Jurăm înaintea lui Dumnezeu, că nici în şcoală, nici în afară de şcoală nici acasă nu vom vorbi altă limba, decât limba maghiară« (Sgomot şi mişcare. Voci: Unde s'a întâmplat aceasta?)

In alta şcoală, învăţătorul a pedepsit pe câţiva elevi, cari au îndrăznit să vorbească slovăceşte, obligându-i să scrie de 500-ori fraza: »Nu-i permis să vorbim slovăceşte!) (Contraziceri).

Aurel Vlad: Aceasta nu e maghiarizare?

Zboray Miklos: Cine afirmă că nu e maghiarizare? (Sgomot. Preşed. sună clopoţelul).

Milan Hodza: E mare deosebire între maghiarizarea şi înlesnirea de a-şi însuşi limba maghiară! (Sgomot. Voci: Aceasta o vrem noi!)

Nu ştiu ce vrea d-l ministru cu aceea, că voeşte a se propune mai multe materii în limba ungurească! Vom îndrăgi, poate, mai mult limba ungurească în felul acesta? Nu aşa se învaţă o limbă străină! In America nu legile forţează pe imigraţi să înveţe englezeşte, ci viaţa şi nu împrejurările. Nici la noi nu se poate face maghiarizarea prin şcoală, ci numai prin o puternică viaţă economică.

Olay Lajos: De ce nu laşi şi pe bietul popor să înveţe ungureşte? Nu-i deajuns că ştii D-ta. (Sgomot.)

Hodza: Eu mi-am spus punctul meu de vedere. N'am nimic împotriva limbei maghiare. Din contră, aprob pe Germanii din Germania, cari zic conaţionalilor lor: »Deutsche, lernt csechisch!« Dar nu înţeleg ca în acest scop guvernul să seducă opinia publică pe de o parte, iară pe de altă să se producă generale nemulţămiri în ţară. Eu sunt de părerea că în şcoală să i se dea copilului prilej să înveţe şi limba statului, dar încolo instrucţia să fie în limba maternă.

Iuliu Maniu sbiciueşte tendinţele centraliste şi politica exclusivă de rassă ce răsuflă din proiectul de lege, pentru învăţătorii de stat şi-l condamnă pentrucă impune cu forţa instrucţiunea limbei maghiare. Stărue cu deosebire pentru respectarea legilor, cari garantează libera desvoltare a limbei materne. La pasagele esenţiale ale vorbirei vom reveni.

După d-l Maniu erau înscrişi la cuvânt deputaţii Goldiş şi Suciu, dar ei au renunţat de a mai vorbi şi aceasta în urma învoelei ce s'a stabilit între prezidentul camerei Justh şi Apponyi şi între naţionalişti, ca aceştia din urmă să nu mai trăgăneze discuţiunea şi proiectul să poată fi votat mai curând, ca încă înainte de vacanţele de Paşti să se poată rezolva alte proiecte mai mici, ear în schimb desbaterea asupra proiectului de lege relativ la şcoalele şi la învăţătorii confesionali să fie amânată până după Paşti.

Dep. Maniu şi-a amânat interpelaţia privitor la libertatea pressei. A urmat interpelaţia

baronului *Banffy* relativă la ziarul ce apare în Viena »Gross-Oesterreich«. El a întrebat pe ministru-preşedinte dacă nu crede de lipsă, pe temeiul cuprinsului foaiei »Gross-Oesterreich« de a atrage atenţiunea guvernului austriac, că mişcările din Austria, cari tind la crearea unei Mare-Austrie şi în legătură cu ea la desfiinţarea raportului de drept public ce există între ambele state, sunt în contrazicere nu numai cu interesele statului ungar şi austriac precum şi cu interesele dinastiei, ci şi cu legile fundamentale, cari regulează raportul între ambele state şi asigură succesiunea la tron?

Ministrul-preşedinte *Dr. Wekerle* răspunde, că va studia datele ce le aduce Banffy despre »mişcarea din afară« şi dacă va constata că vr'un cetăţean ungur e amestecat în aceste uneltiri din afară, va procede după codul penal. De va vedea apoi că nizuinţe de acele sunt spriginite de guvernul austriac nemijlocit ori mijlocit îşi va face datoria. Dar a avut ocazie a conversa cu miniştrii austriaci asupra acestei mişcări şi s'a convins că guvernul austriac face tot ce poate spre a împedeca manifestaţiuni de felul celor amintite de Banffy şi că el nu stă în legătură cu mişcarea pentru o »Mare Austrie«.

Banffy ia la cunoştinţă răspunsul ministrului.

Catastrofa din Toulon.

Am anunţat erĭ la ultime ştirĭ, că din causa exploziei unei torpile a luat foc depositul cu pulbere a cuirasatului francez »Iena«, care se afla în basinul arsenalului din Toulon.

Asupra acestei grozave catastrofe, căreia au căzut victimă număroşi marinarĭ, se mai comunică următoarele amănunte:

Până acuma nu se cunoaşte încă esact numărul morţilor şi nicĭ nu s'a stabilit exact cauzele acestui desastru. Vaporul »Iena« fusese construit în anul 1888 şi a costat 25 milioane. Acest vas era unul din cele mai marĭ vapoare de războiu.

Grozavele scene carĭ s'au petrecut după explozie sunt foarte greu de descris. Câteva secunde după explozie se vedeau bucăţĭ de corpurĭ omeneştĭ, braţe, picioare etc. zburând prin aer aruncate la distanţe enorme. După prima panică iscată de această nenorocire s'a pus imediat în mişcare serviciul de salvare.

Lucrătorii şi marinarii curagioşĭ se apropiau de vasul arzând. Spitalul maritim din Toulon a trimis tot personalul său, doctorĭ cât şi infimierĭ spre vasul »Iena«.

Ministrul marinei anunţă, că cifra aproximativă a personalului prezent pe bordul vasului »Iena« era de 630 oamenĭ. 407 marinari sunt scăpaţĭ, 44 se află la spital, alte 24 persoane sunt neatinse. Rezultă din comunicaţiunile telefonice schimbate între minister şi prefectura maritimă din Toulon, că numărul dispăruţilor al vasului este 114.

Impăratul Germaniei a adresat preşedintelui Fallieres o telegramă de condolenţă. Ambasadorul Germaniei s'a dus la Elyseu pentru a exprima condolenţe personale. Ministrul Portugaliei a făcut acelaşĭ demers din ordinul suveranului său.

Impăratul Wilhelm a adresat ataşatului de marină, amiralul Siegel, telegrama următoare: »Exprimaţĭ în numele meu ministrului marinei franceze simpatiile cele mai adâncĭ cu prilejul teribilei catastrofe de pe bordul vasului »Iena«. Dumnezeu să consoleze pe sărmanii părinţĭ. Amiralul Manceron îmĭ este personal cunoscut.«

Maj. Sa Monarchul a exprimat de asemenea preşedintelui Fallieres condolenţele sale.

Căpitanul vaporului »Patrie«, care se afla la 500 de metri de »Iena«, spune că a recunoscut imediat primejdia, şi îndată a tras o ghiulea de tun în partea de baraj a basinului. Prin spărtură pătrunse apa în bazin. Fără această procedere, focul ar fi continuat şi arsenalul ar fi fost în mare primejdie. Ofiţerul Roux a murit în mod eroic. El voia, în unire cu câţiva lucrătorĭ, să deschidă poarta de baraj, lucru care i-a şi reuşit. In această clipă ghiuleaua zvârlită din tunul vaporului »Patrie« sfarămă poarta şi o ţandără enormă spintecă pe nefericitul ofiţer.

După ultimele ştirĭ primite de ministrul marinei numărul dispăruţilor în catastrofa dela Toulon ar fi foarte mare. Au dispărut şapte ofiţerĭ, dintre carĭ şi căpitanul vasului Iena, căpitanul de fregată Vertier, locotenentul Thomas, un medic, mecanicul, a căror moarte a fost confirmată. Căpitanul Vertier a fost surprins în camera sa dar nu a putut eşi deoarece uşa a fost închisă. El a murit în cabina sa

ŞTIRILE ZILEI.

— 2 Martie v.

Un monument lui Vicenţiu Babeş. Studenţii români din părţile Oraviţei şi Sascei, admiratori sinceri ai marelui bărbat Vincenţiu Babeş, au luat nobila iniţiativă să adune bani spre a i-se ridica lui Vinc. Babeş un monument în fruntaşa comună Răcăşdia. Inceputul s'a făcut cu 100 cor. depuse prin d-l Dr. Ilie Gropşian la institutul »Oraviciana«.

Ministrul de externe român despre asasinarea grecului Costandatos. Ziarele bucureştene publică următorul comunicat al ministrului de externe Ion Lahovary: »Ni-se comunică din Giurgiu că un comerciant stimat şi cunoscut a căzut victima unei crime oribile, în dosul căreia se ascund poate, sub masca politicei, şi simple interese private. D-l Costandatos, mare industriaş, a fost asasinat de un pretins român din Macedonia. Răspunderea acestei crime, care se repetă dela o vreme încoace, cade în prima asupra linie juraţilor cari nu-şi fac datoria şi cari prin achitările scandaloase ce au pronunţat în diferite rânduri, au făcut să nască în mintea criminalilor speranţa impunităţei. Să ştie bine acei cari anul acesta chiar, au achitat omorâtori prinşi asupra faptului, că sângele nevinovat care a curs eri la Giurgiu, cade şi pe sufletele lor.

---

tând o izbucnire a fiică-sei... Dar Lia după ce-a primit lovitura drept în inimă şi a simţit-o împrăştiindu-se cu înţepături otrăvitoare până în cele mai mici fibre, pare ca de piatră şi ascultă. Doamna Rainu îşi şterge cu mâna sudorile reci ce-i broboresc fruntea şănţuită de cute adânci, încrucişează braţele şi se-apleacă cu toată greutatea bustului, pe spatele divanului:

— »Cine a fost acela pe care l'ai bocit atâta şi cine e cel ce vine să-şi ceară drepturile lui de tată asupra ta? Cine-au fost iată: cel dintâiu bărbatul meu cu cununie, scoborâtorul unui neam mare, dregător de frunte în ţinutul nostru, pe atunci un om pe care-l luasem cu iubire şi-i adusesem sufletul curat, inima mea neprihănită, inima şi sufletul meu întregi, ce tresăreau vesele la gândul dragostii sub care să înflorească şi să rodească.

După doi ani abia, toată fericirea aceia pe care se bizuise avântul unei tinereţi plină de iluzii, zbura, zbura... Soţul meu era nevrednic de toate câte-i adusesem în această căsnicie nenorocită: jocul de cărţi cât timp a mai ţinut slujba, beţia în care-şi îneca năcazul nenorocului şi petrecerile desfrânate pe care le căta afară de coperişul casei sale, au fost singura lui mulţămire, singurile lui plăceri cari îi îndestuliau simţurile bolnave. Casă pentru el nu era; sau dacă-şi aducea aminte că o are era spre a veni cu prieteni după nopţi şi zile de lipsă prin locuri neiertate pentru a urma aci supt ochii mei jocul şi beutura. ticăloşiile ce nu-l săturau nici odată. Nopţi şi zile încheiate se petrecea aci de faţă cu mine, cel mai deşuchiat desfrâu. I le-aşi fi iertat pe toate, tot nădăjduind într'o îndreptare şi în Dumnezeu. Dar într'o noapte cumplită, în timpul unei orgii fără nume, când nu i-am putut îndestula o cerere de bani spre a juca cărţile, după ce-şi pierduse şi leafă şi tot, ca o fiară s'a repezit asupra mea să mă lovească. De m'ar fi atins nu ştiu ce-aşi fi făcut; cred că i-aşi fi spintecat capul, căci mândria neamului meu n'ar fi îngăduit o aşa de mare ocară: o mână însă mai puternică decât a lui i-a apucat braţul ce se ridicase asupra-mi. Din ziua aceea l'am urât cu o ură păgână, iar mai târziu n'am respins propunerile aceluia, care'mi venise într'ajutor; nu i-le-am mai respins căci îi datoream nu numai viaţa mea poate, dar îi datoream înlăturarea omorului ce-ar fi urmat atingerii unui singur fir de păr al capului meu... Fără nici o picătură de iubire am căzut în braţele lui şi am răsbunat cu pângărirea trupului meu, atingerea încercată asupra mândriei mele, prin mâna unui laş. In viaţă întâlnim atâtea furtuni năpraznice şi atât de puţin ştim să abatem din calea lor, că mai totdeauna ne răpun. Cugetul însă nu m'a mustrat nici odată, de ce să mint; dimpotrivă, venirea ta pe lume a fost o şi mai dreaptă răsbunare ce-am putut simţi, pedeapsa necurmată a mişeliei omului care îmi adusese o ocară ca aceea. Poate că de n'ar fi fost aşa nu l'aşi fi iertat nici odată, poate că m'aşi fi răsbunat într'altfel; nu ştiu... Naşterea ta mi-a dat însă puterea să-l iert, adecă să nu mă despart de el şi să sufer ani de zile o căsnicie nesuferită.

Cine e celălalt: este acela căruia tu datorezi totul, hrană creştere şi tot lui viitorul ce ţi-se pregăteşte. Penzionatul în Bucureşti, îmbrăcămintea, călătoriile făcute în streinătate, toate plăcerile şi bucuriile ce ai simţit până acum la 19 ani, le datorezi celuilalt, căci cel ce-ţi purta numele de tată şi te credea fata lui, nu s'a gândit decât la el şi la îndestularea patimilor lui de rând. Logodnicul tău asemenea este alesul lui, iar zestrea o numără tot el, căci pe urma celuilalt n'a rămas nimic, iar bunul meu părintesc e cu totul neînsemnat. Acestui om tu datorezi totul. Nu l'am mai văzut de ani, căci tot ce-a dat pentru tine până acum a făcut prin a treia mână şi fără a mai da ochi cu mine: dar vine astăzi ca să ceară un loc în inima ta şi nu pretinde în schimbul jertfelor ce a făcut şi face ca om de onoare, decât să te vadă şi s'audă de pe buzele tale cuvântul de recunoştinţă.

Ţi-se par o ticăloasă. Nu mă îndoiesc şi înţeleg din tăcerea ta cum mă judeci. Aş fi tăcut ca să n'am durerea să-ţi desvălui un aşa de crud şi cumplit adevăr şi ca să nu mă înstrăinez de inima ta, care nu şi-a desminţit nici odată iubirea. A cerut însă ca să fie astfel şi dinaintea fericirei tale a trebuit să mă hotărăsc. Nu ţi-am putut minţi nimic şi când a fost să-ţi spun, ţi-am spus totul. Femeile clădite din aluatul din care sunt făcută eu pot ierta dar nu pot uita.

Depeşa ce vezi îmi vesteşte sosirea lui din Bucureşti cu trenul de astă-seară. Acum peste câteva minute o să vină, o să ţi-se arate, căci numai pentru tine soseşte şi îţi cer să-l întâmpini cu bunătate«.

Povestirea fusese scurtă, dar cumplită, căci doamna Rainu, în vinele căreia curgea sângele unei prăsili stranii, îşi descărcase tot sufletul şi zugrăvise pe bărbatul ei în colorile pe cari le vedea ea. Acum răsufla uşurată şi se lăsa uşor pe sofa; uşor înclinată pe pernă privea pe fiică-sa.

(Va urma).

»Ţara Românească are alte tradiţiuni. Poporul nostru blând şi civilisat are oroare de violenţe şi asasinate. Sperăm că conştiinţa publică se va deştepta şi va împedeca pe viitor importarea în ţara românească a unor moravuri odioase, păstrând astfel intact bunul renume al poporului român, care, dacă protestează în contra crimelor săvârşite în Macedonia de bandele greceşti, nu trebue să tolereze ca obiceiurile sălbatice de acolo să prinză rădăcini în ţara Românească, în care se respectă viaţa omenească şi se reprobează cu indignare asasinatele, ori cari ar fi pretextele sub care ele s'ar masca«.

Necrolog. *Petru Călciunariu*, advocat în Orşova şi unul dintre cei mai înfocaţi naţionalişti români, după scurte suferinţe a răposat în Domnul în 11 Martie 1907 n. seara la 11 ore, în etate de 59 ani. Rămăşiţele pământeşti ale scumpului defunct au fost aşezate spre odihnă vecinică în 13 Martie 1907 la 4 ore d. m. în cimiterul sf. biserici gr. or. din Orşova. Fie-i ţărâna uşoară şi memoria binecuvântată.

O pedeapsă meritată. Cavaleri maghiari a la deputatul Nagy, care ofensase zilele aceste mai multe dame române pe galeria parlamentului, se află cu duiumul şi între ofiţerii de husari, cari precum ştim, se recrutează din cele mai aristocratice familii maghiare. Un astfel de »cavaler« e şi sublocotenentul de husari Vadas din Arad, care nu de mult înjurase în faţa mai multor dame române pe feciorii români, cari sunt înrolaţi la regimentul de husari staţionat în Arad, cu epitetul »*oláh kutyák*«. D-l dep. Stefan C. Pop, aflând despre aceasta, s'a plâns la ministrul apărarii ţării Jekelfalussy, care a investigat casul — şi »cavalerul« Vadas a fost condamnat la 14 zile arest.

Corporaţiunea de meserii din Braşov ne roagă să publicăm următorul anunţ: Ministrul reg. de comerciu a dispus ca la şcoala reg. ung. pentru meseria lemnului să se ţină în favorul meseriaşilor independenţi două cursuri de contabilitate cu durată de câte 10—10 ore. Pentru aceste cursuri nu se plăteşte taxă. Acei cari iau parte capătă şi cele necesare la învăţătură din partea şcoalei. Prelegerile se vor ţinea în 24 şi 25 Martie, 7 şi 14 Aprilie, întotdeauna înaintea prânzului dela 7 până la 12 ore. La câte un curs se primeşte numai câte 20 inşi. Anunţările pentru aceste cursuri le ia în primire cancelaria corporaţiunei de meserii şi direcţiunea şcoalei susnumite.

Cununie. D-l Drd. med. Onoriu *Pradan* şi d-şoara Melania *Podoba* ne anunţă cununia lor care se va celebra la 7 April 1907 la 4 ore d. a. în biserica gr. cat. din Budapesta VII Szegényháztér. Budapesta — Năsăud Martie 1907.

Inundările Dunărei. Din Olteniţa se anunţă următoarele: Dunărea este în creştere continuă. Oraşul până acum este ferit de ori-ce pericol. 6 tăietori de lemne din ostrovul Albina, au fost salvaţi cu foarte mare greutate de cătră autorităţile comunale din comuna Chiseteu. 1300 oi, cari fuseră prinse de ape într'un mic ostrov, au fost salvate de 6 bărci trimise de agenţii societăţii de navigaţie. La domeniul regal Mânăstirea sunt mari temeri de inundaţie. Dela Flămânda se comunică că victimele salvate dela moartea sigură sufere acum din cauza lipsei de hrană. Câţiva copii din cei salvaţi sunt expuşi să piară de foame, din pricina lipsei de hrană.

Incercare de atentat în contra unui guvernor rus. Agenţia Westnic află că un tânăr îmbrăcat în haine de student, s'a prezentat la guvernatorul Rimski Korsakow din Ecaterinoslav sub cuvânt de a-i remite o învitaţie la concert. Individul a încercat să tragă mai multe focuri de revolver asupra guvernatorului, dar acesta a izbutit să pună mâna pe el şi să-l aresteze.

Foametea în Rusia. Din Petersburg se telegrafiază că ţăranii din ţinutul Ţariţina, în lipsă de alte alimente, se hrănesc numai cu dovleci. Ultimele rezerve de cartofi s'au terminat şi ele, din care cauză tifosul seceră cumplit populaţiunea.

Răspuns

profesorului Dr. Crăciunescu cu privire la „Revista teologică".

Zilele trecute am scris şi eu, în ziarul acesta, o scurtă dare de seamă, despre mult discutata »Revistă teologică« din Sibiiu, — în care tălmăciam, cu toată sinceritatea, bucuria noastră, a preoţilor, din prilejul apariţiei sale, aduceam elogii celor ce au înfiinţat-o şi protestam chiar împotriva celor, cari s'au încumetat să-i tăgăduiască rostul şi dreptul la viaţă.

In scurt, mă înfăţişam ca aderent înfocat al acestei publicaţiuni şi spuneam pentruce. Dar — în acelaş timp — purcezând din dragostea, ce-i nutriam şi cugetând la pregătirea culturală, la nevoile şi referinţele de viaţă ale preoţimii noastre săteşti, pentru care se scrie noua revistă, am îndrăznit să atrag luarea aminte a celor dela conducere, ca să fie cu multă băgare de seamă la partea ei ştientifică, propriu zis, — şi, deocamdată, să aleagă din câmpul teoriilor teologice aceea, ce bunul lor simţ le va dicta, că e de folos preoţimei noastre, iar ceeace dau în revistă să fie tratat lămurit, în graiu bun şi frumos — dacă vreau să cucerească.

In consecinţă, stăruind asupra cuprinsului, am amintit per tangentem, că articoli de felul celui subscris de d-l prof. Crăciunescu nu-i găsesc potriviţi cu menirea revistei şi l'am rugat, ca, pe viitor, să scrie mai altfel — dacă poate.

D-lui profesor însă i-a părut, că m'am ocupat »mai ales« cu cele scrise de d-sa şi'n urmare »s'a simţit obligat«, ca — atât în coloanele acestei gazete, cât şi în largile încăperi ale »Telegrafului« nostru, (căruia încă cutezasem să-i spun un adevăr) — să publice un răspuns, din care observ, că sinceritatea poveţei mele a fost tălmăcită cu oarecare supărare.

In chipul acesta »mă simt şi eu îndemnat« să-mi mai lămuresc cuvintele şi pentru d-l profesor Crăciunescu şi pentru marele public cetitor.

Adecă, ce spuneam în darea mea de seamă? Îl rugam, între altele, pe d-l Crăciunescu, ca în viitor să nu-şi mai încarce articolii cu atâta potop de citate, căci noi suntem mulţămiţi şi cu mai puţinel »aparat ştienţific« (?) şi să caute a ne spune numai părerile celor mai de seamă şi mai recenţi scriitori. Cu alte cuvinte cerearn, ca să nu se piardă prin stepele controverselor dintre teologii şi neteologii din Apus, cum sunt şi »hărţuielile nemţilor în jurul cărţilor lui Moise«, ci să ne povestească cel mult rezultatele lor actuale, într'un chip potrivit cu cultura literară şi teologică a majorităţii preoţimei noastre — dar mai vârtos să-şi caute subiecte mai apropiate de lumea sufletească a acesteia.

Să nu se uite, că toate acestea le ceream în numele foarte multor preoţi, cu cari discutasem cestiunea şi toate acestea le spuneam din cea mai curată bună credinţă. Doriam mai ales, ca prin înfăţişarea părerilor noastre, să ferim d'acapo pe cei dela cârma revistei, a ne da o publicaţie seacă, cu articoli sarbezi şi incolori, cu platitudini chilometrice şi compilaţii nevrâstnice, cum găsim în multe publicaţiuni similare din România şi din Bucovina.

Cu asta însă nu ceream, ca »Revista teol.« să fie absolut lipsită de articoli ştientifici. Dinpotrivă, dorim ca revista să îmbrăţişeze deopotrivă ştiinţa şi viaţa bisericească. Dar părerea noastră este, că, deocamdată, chemarea ei, în mijlocul clerului nostru, nu este să fie organ de specialitate, ci *de propovăduire* a ştiinţei bisericeşti şi *de îndrumare* a vieţii bisericeşti. In urmare, poate să publice articoli de specialitate cât de mulţi, numai să fie buni, şi să fie scrişi *cu căldură şi cu pricepere*, ca să scuture preoţimea din seculara nepăsare, s'o atragă şi să-i pătrundă la inimă.

Căci preoţimei noastre, — care prea puţin se frământă cu problemele ştiinţei şi care n'a avut pân'acum revistă teologică, — îi trebue întâi pregătire şi creştere ştientifică — şi numai după aceea articlii »de specialitate«. Tot asemenea nu ziceam, că noi nu vrem să ştim absolut nimic despre polemicile ştiintifice şi critice în jurul Pentateuchului, ci ceream să ni-se povestească scurt şi frumos, aşa ca să fim pur şi simplu orientaţi asupra lor.

In răspuns d-sale însă, d-l Crăciunescu se trudeşte să ne dovedească, că disputele nemţilor asupra lui Moise nouă, preoţilor români din Ardeal şi Ţara Ungurească, ne sunt mai de lipsă, ca pânea de toate zilele, pentru-ca »să ne ştim apăra de contrarii religiunei şi ai sfintei scripturi«. Argumentaţia asta e clădită cam pe nisip. Noi, preoţii, rezonăm în alt chip. Noi cetim bucuros şi discuţiunile critice asupra cărţilor lui Moise, dar nu ca să ne făurim din ele arme, — pentru-că la noi, Românii de-aci, duşmani declaraţi ai religiunei, cari să tăgăduiască, cu cuvântul sau cu scrisul, valoarea cărţilor lui Moise sau a întregii Scripturi, slavă Domnului, nu sunt! — ci le cetim de dragul valorii şi frumseţii lor ştientifice, (aici nu mă cuget la art. d-lui Crăciunescu) şi ca să avem şi noi o orientare în domeniul ştiinţei, ce-o reprezentăm. Cerem însă, ca să fie scrise bine şi frumos, pentru-că azi limba literară, şi cea bisericească şi cea profană, a făcut progrese, de cari trebue să ţinem seamă. Asta în principiu.

In special l'am învinuit pe d-l prof. Crăciunescu, că prea îşi încarcă scrisul cu citaţii de cărţi şi autori. Am îndrăznit să fac această observare mai ales pentru-că cunoşteam mania de-a se provoca la autori a d-lui prof. — ca scriitor, înţeleg — şi din o disertaţie, care a ţinut-o la o conferinţă a învăţătorilor, (tot în »Telegraf« apărută) şi care, în sintetizări generale şi foarte încâlcite, trata »despre conştiinţă« — cam în felul cum tratează revista din Blaj filozofia politicei naţionale pe temeliile »Correlativismului realistic«. Destul, că în disertaţia aceea, afară de d-l Crăciunescu, peste 50 de autori au dat definiţia conştiinţei. Când am văzut, că d-l prof. încă scrie în »Rev. teol.« şi stărue cu îndărătnicie pe lângă »aparatul d-sale ştiintific«(?) l'am rugat, ca deocamdată să părăsească pretenţia asta de »homo eruditus« şi să amintească izvoarele mai cu măsură — cum face d. e. d-l Bălan şi alţii, cari încă scriu articoli teoretici. — »Nu se poate, e revistă de specialitate, trebue să mulţămim toate categoriile de cetitori« — îmi răspunde d-sa. Foarte bine! Admit, că »Rev. teol.« e foaie de specialitate; admit, că o cetesc multe feluri de oameni, dar aş vrea să ştiu, care e »categoria« aia de cetitori, cari cer d-lui Crăciunescu, ca într'un articolaş de-abia 9 pagini (tipar mare!) să pomenească nu mai puţin de 57 de autori (zi 57!), cu 26 titlii de scrieri şi tot atâţia ani? Şi încă în corpul articolului! Dar degeaba. D-l prof. pretinde, că »aşa se face teologie« — şi pace bună!

Las' că cestiunea, cum, ce fel şi în ce măsură să se facă, la noi, teologie — după cele ce s'au scris în timpul din urmă — e încă foarte discutabilă, eu însă trec peste asta şi-l rog pe d-l Crăciunescu, ca înainte de-a face teologie să facă următoarele distincţii: 1. Altceva e a culege, din cărţi şi biblioteci, notiţe pentru trebuinţe private, de »fach«. 2. Altceva e a ticlui din ele o prelegere pentru elevi şi 3. Cu totul altceva e a pătrunde şi a prelucra o cestiune în formă de articoli şi a scrie cu tiparul pentru lumea mare, unde se găsesc şi de cei, cari pricep şi judecă.

Şi eu socotesc, că, în vremile de astăzi, când nizuinţele tuturor Românilor înţelegători tind, ca mai ales prin istorie, literatură şi politică să desluşiască fiinţa neamului şi să-l închege într'o unitate de cultură şi de aspiraţiuni — eu socot, zic —, că nici preoţimea noastră şi nici seminariştii »academici« nu însetoşează tocmai după schelete de articoli enciclopedico-bibliografici, ci după scrisul cald şi desluşit, care izvoreşte din pătrunderea înţelegătoare atât a problemelor din ştiinţă, cât şi a nevoilor noastre sufleteşti.

Acesta e cuvântul meu de lămurire faţă cu apologia d-lui prof. Crăciunescu.

Şi cu asta aş fi terminat, dacă în răspunsul menţionat, d-l Crăciunescu nu s'ar fi improvizat şi'n rolul de apologet al acelui P. S. Domn episcop, care mai lunile trecute a oprit pe artistul Bârsan să joace teatru, pe motiv, că — e post. Aici d-l prof. iarăşi face pe teologul şi'ntru iuţimea »uimirii« sale mă mustră, că aş fi folosit espresiuni necuviincioase.

Presupun, cu toată cuviinţa gândului curat, că d-l prof. mă mustră din principiu. Aşadar să ne desluşim.

Inainte de toate declar, cu toată hotărîrea, că preot fiind, sunt conştiu de reverinţa, cu care datorez unui archiereu. Respectez şi mă plec în inima mea dumnezeescului dar al archieriei şi în consecinţă potestăţii spirituale şi iurisdicţionale cu care archiereul este înzestrat. Dar, în numele libertăţii convingerii şi a cuvântului, declar şi aceea, că sentimentul acesta de supunere şi reverinţă încă nu mă poate opri, ca să mă pronunţ şi eu asupra cutărei fapte sau atitudini a episcopului, dacă ea atinge interesul obştesc, dacă a fost publică şi mai ales după-ce a fost viu comentată şi în pressă — cum e în cazul de faţă.

Pe temeiul acestei devize, căreia se pleacă astăzi toată lumea cultă şi tocmai din sentimentul conştiinţei faţă de demnitatea bisericei mele am cerut şi eu clarificarea cestiunei, prin dovezi canonice competente, dar nu cu rea tendinţă — căci mai pe urmă espresia »jignitoare« e o simplă figură de stil —, ci în interesul adevărului. Aşadar d-l Crăciunescu a rezonat greşit, când mă numeşte »judecător« al afacerei şi vede în faptul acesta un »semn de decădere«. Eu las să judece ori-cine va ceti aceste şire, dacă purcederea mea e condamnabilă şi dacă peste tot curajul convingerii proprii e, astăzi, semn de decadinţă sau de înălţare şi redeşteptare?

Altcum, eu pentru orice am scris, răspund şi stau oricui la dispoziţie, cu lămurire.

Asemenea şi d-lui prof. în cestiunea »Rev. teol.«, în »jurul« căreia, văd că se 'nvîrte acum toată gazetăria.

De subscrierea mea l'aş ruga pe d-l prof. să nu fie curios. In discuţiuni principiare, subscrierile nu sunt tocmai indispenzabile. De una însă îl pot încredinţa: Numele meu n'ar coborî întru nimic valoarea celor ce le scriu.

Un preot dela sat.

ULTIME STIRI.

Budapesta. 15 Martie. Desbaterea pe paragrafi a proiectului relativ la scoalele de stat a mers în şedinţa de erî neted. T. Mihali, Dr. Vlad şi Dr. I. Maniu au renunţat parte la moţiunile lor, parte la cuvântul de încheiere ce'l aveau ca propunătorî. S'a zis, că aceasta este efectul pactului încheiat cu Iusth. La desbaterea specială dep. Maniu, Goldiş şi Vaida au făcut amandamente. Viitoarea şedinţă s'a anunţat pe Lunî la 10 ore a. m.

Sofia. 15 Martie. Asasinul ministrului Petkowa mărturisit că a comis omorul sub influenţa presei de opoziţie şi din cauza tristei stări materiale în care se afla el şi mama lui. Planul omorului a fost de mai multe ori deliberat cu complicii. S'a decis să ucidă sau pe principele Ferdinand sau pe Petkow, sau pe Ghenadiew pentru a pune capăt regimului actual. De asemenea doi studenţi cari se află la o universitate din Franţa l'ar fi îndemnat la acest omor printr'o scrisoare. Cea mai mare parte dintre arestaţi au fost liberaţi. Sunt încă arestate 30 persoane cu cari asasinul avusese întâlniri secrete.

Sofia. 15 Martie. A fost arestat un conducător de tramvaiu, care a spus unor persoane cumcă în ziua înmormântării lui Petcoff se vor arunca bombe asupra cortegiului funebru. Nelinîştea în oraş este mare.

Viena. 15 Martie. Poliţia din Sofia a rugat telegrafic poliţia de aci să pună în urmărire pe doi complici ai atentatorului, cari s'au refugiat la Viena, anume Ivan Banimirov şi Iumir Roslov, studenţi universitari bulgari. Ambii ştiau de atentat şi au luat parte la pregătirea lui. Poliţia vieneză a început cercetările.

Viena, 15 Martie. In cercuri bine informate se vorbeşte că miniştrii de externe ai Triplei Alianţe, baronul Aerenthal, cancelarul Bülov şi Titoni se vor întâlni la Berna după Paşti.

Iaşi. 15 Martie. Vre-o 300 ţărani români au devastat eri casele arendaşilor evrei Gutman şi Durman şi 50 prăvălii evreieşti din orăşelul Podul-Iloaiei. Linîştea a fost restabilită, intervenind miliţia. Numărul ţăranilor răsculaţi în judeţele Botoşani şi Iaşi este de 30.000.

Bucureşti. 15 Martie. Studenţii universitari din Iaşi şi Bucureşti vor ţinea Duminecă întruniri publice având la ordinea zilei turburările ţărăneşti din Moldova.

Bucureşti, 15 Martie. D-l D. *Sturdza a interpelat* eri în senat pe prim-ministrul, dacă nu crede nimerit să ia măsurile necesare spre a se pune capăt trusturilor arendăşeşti, cari au provocat răscoalele ţărăneşti din Moldova.

Berlin. 15 Martie. »Vossische Zeitung« află din Petersburg că guvernul a trimis un ordin secret autorităţilor în care le face cunoscut că conflicte politice vor necesita în curând *mobilizarea unei părţi din trupele din Rusia europeană.* In această circulară guvernul înştiinţează autorităţile că în această mobilisare nu e vorba decât de rezervişti de prima categorie şi că vor fi concentraţi numai rezerviştii cari n'au atins vârsta de 31 ani.

Moscova, 15 Martie. Ziarul „Ruskaia Wiedemosti", aduce din sorginte autorizată ştirea, că guvernele streine, în frunte cu cel francez au declarat guvernului rus că o *nouă dizolvare a Dumei va pricinui o pagubă ireparabilă statului rusesc, în ce priveşte creditul şi reputaţia sa.*

Viena. 15 Martie. Eri s'au pus în grevă 7000 lucrători brutari. In marile fabrici s'a mai lucrat eri, în cele mai multe brutării însă lucrul a încetat. Greviştii speră că până Sâmbătă seara, patronii să le acorde cererile lor.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor respons. interim.: Victor Branisce

„MUNTEANA“,

Societate de credit și păstrare pe acții în Ofenbaia.

Hitel és tak.-pénztár részv.-társaság Offenbányán.

Convocare.

Domnii acționarî ai societății de credit și păstrare pe acții »MUNTEANA«, prin aceasta se învită la

a XVIII-a adunare generală ordinară,

care se va ținea în 30 Martie 1907 n. la 10 oare a. m. în Ofenbaia, eventual în lipsa numărului recerut de acționari, în 20 Aprilie a. c. cu programul staverit în acest convocator.

Obiectele:

1. Deschiderea adunării prin președinte.
2. Numirea unui notar și doi scrutatori.
3. Prezentarea raportului direcțiunei și al comitetului de supraveghiere.
4. Deciderea asupra raportelor, bilanțului și asupra profitului.
5. Fixarea marcelor de prezență pe anul curent.
6. Alegerea alor 2 acționari pentru verificarea procesului verbal.
7. Eventuale propuneri în cadrul statutelor.

P. T. acționari sunt poftiți a participa la adunarea generală în persoană sau prin plenipotențiat, și a-și depune acțiile, eventual dovezile de plenipotență la cassa societății noastre, până la 12 oare din ziua premergătoare adunării.

Ofenbaia, în 12 Martie 1907.

Direcțiunea.

Meghivó.

A »MUNTEANA« hitelintézet- és takarék-pénztár részv.-társaság részvényes tagjai ezennel meghivatnak

a XVIII-ik rendes közgyülésre,

mely 1907 évi márczius hó 30-án d. előtt 10 órakor fog Offenbányán megtartani, a részvényes tagok szükséges számu hiányában — ezen meghivóban megállapitott programmal esetleg folyó évi Aprilis hó 20-án.

Tárgyak:

1. A közgyülés megnyitása az elnök által.
2. Egy jegyző és két bizalmi férfi megválasztása.
3. Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentésének beterjesztése.
4. A jelentések, zárszámadások és tiszta nyereség feletti határozatok.
5. A megjelenési dijak megállapitása a folyó évre.
6. Két részvényes kiküldése a jegyzőkönyv hitelesitésére.
7. Esetleges inditványok az alapszabályok keretén belöl.

A P. T. részvényesek felhivatnak, személyesen vagy meghatalmazottjaik által a rendes közgyülésen résztvenni, és részvényeiket, illetve meghatalmazványaikat intézetünk pénztáránál a közgyülést megelőző 12 óráig letéteményezni.

Offenbánya, 1907 márczius hó 12-én.

Az igazgatóság.

Contul Bilanț — Mérleg-számla·

ACTIVA — VAGYON:		Cor.	fil.	PASIVA — TEHER:	Cor.	fil.
Cassa în numărar — Pénztári készlet		919	91	Capital social — Részvénytőke	42800	—
Cambii escomptate — Leszámitolt váltok		128294	—	Fondul de reservă — Tartalék alap	640	08
Imprumuturi pe obligațiuni — Kőtvény kölcsönők		1451	40	Depuneri spre fructificare — Betétek	18705	23
Realități și vadii — Ingatlanok és bánatpénz		7899	14	Cambii reescomptate — Viszleszámitolt váltók	77025	—
Spese procesuale anticipate — Előlegezett perköltségek		5216	90	Creditori — Hitelezők	2981	90
Spese de fondare — Alapitási költségek		235	—	Dividendă neridicată — Fel nem vett osztalék	1798	20
Interese restante și transitore de reescompt — Hátralékos és átmenő visszlesz. kamat		2248	42	Interese anticipate — Átmeneti hamatok	1177	48
Mobiliar — Butorzat	204·30			Profit curat — Tiszta nyereség	1320	78
10% amortizare — 10% leirás után	20·40	183	90			
		146448	67		146448	67

Contul Profit și Perderi — Nyereség- és veszteség számla

EȘITE — KIADÁS:	Cor.	fil.	INTRATE — BEVÈTEL:	Cor.	fil.
Interese la depuneri — betéti kamatok	610	48	Interese de escompt — Kamatok váltók után	6521	36
Interese la reescompt — Viszleszámitolási kamatok	4856	92	Interese de obligațiuni — Kötvény kölcsön után	156	—
Salare — Fizetések	1765	—	Interese de întârziere — Késedelmi kamat	365	05
Marce de prezență — Ielenléti jegy	55	—	Competință de scris — Iutalékok	2131	72
Dare — Adó	193	27	Arândă — Az ingatlanok jövedelme	122	—
Chirie — Házbér	80	—			
Porto — Postadij költségek	104	28			
Spese — Költségek	290	—			
10% amortizare la mobiliar — 10% leirás a leltár számlán	20	40			
Profit curat — Tiszta nyereség	1320	78			
	9296	13		9296	13

Ofenbaia, în 31 Decemvrie 1906. — Offenbánya, 1906 december hó 31-én·

Direcțiunea: — Az igazgatóság:

Ioan Is. Tordai m. p. președinte. *N. Fodorean* m. p. director. *Panța Filimon* m. p.
V. Bumbuț m. p. *Ioan Sîrb* m. p.

S'a revăzut și aflat în consonanță cu cărțile purtate în bună regulă. — Megvizsgáltatott s a teljes rendben vezetett könyvekkel helyesnek találtatott.

Ofenbaia, în 12 Martie 1907. — Offenbánya, 1907 márczius hó 12-én.

Comitetul de supraveghiare: — A felügyelő bizottság:

Vasiliu Ioaniciu m. p. *Mihail Gazsa* m. p. *Sofronie Czir* m. p.

Cursul pieței Brașov

Din 16 Martie n. 1907.

Bancnote rom.	Cmp.	18.94	Vênd.	18 96
Argint român	„	18.80	„	18.84
Napoleondori.	„	18.94	„	19 —
Galbeni	„	11.20	„	11.45
Mărcî germane	„	117.20	„	117.30

Prețurile cerealelor din piața Brașov.

Din 15 Martie 1907.

Mesura séu greutatea	Calitatea.	Valuta în Kor	Valuta în fil
1 H. L.	Grâul cel mai frumos.	13	—
„	Grâu mijlociu	12	—
„	Grâu mai slab	11	—
„	Grâu amestecat	10	—
„	Sĕcară frumósă.	9	—
„	Sĕcară mijlocie.	8	60
„	Orz frumos	9	—
„	Orz mijlociu.	8	40
„	Ovĕs frumos.	7	—
„	Ovĕs mijlociu	6	60
„	Cucuruz	9	—
„	Mălaiu (meiŭ)	9	—
„	Mazăre.	18	—
„	Linte	56	—
„	Fasole	18	—
„	Sĕmênță de in	18	—
„	Sĕmênță de cânepă	15	—
„	Cartofi.	2	—
„	Măzăriche.	—	—
1 kilă	Carne de vită	1	28
„	Carne de porc	1	28
„	Carne de berbece.	—	—
100 kil.	Sĕu de vită próspĕt	40	—
„	Sĕu de vită topit	62	—

Cursul la bursa din Viena.

Din 15 Martie n. 1907.

Renta ung. de aur 4%	113 —
Renta de coróne ung. 4%	94.85
Impr. căil. fer. ung. în aur $3^1/_2$%	83 95
Impr. căil. fer. ung. în argint 4%	94 75
Bonurî rurale croate-slavone	95 25
Impr. ung. cu premiî	199 50
Losurî pentru reg. Tisei și Seghedin	150.—
Renta de hârtie austr. $4^2/_{10}$	99 —
Renta de argint austr. $4^2/_{10}$	98 85
Renta de aur austr. 4%	117 05
Renta de coróne austr. 4%	99 05
Bonurî rurale ungare $3^1/_2$%	88 90
Losurî din 1860	152 25
Acțiî de-ale Băncei ung. de credit	1765 —
Acțiî de-ale Băncei austr. de credit	806 50
Acțiî de-ale Băncei austro-ung.	683 50
Napoleondorî.	19 1[illegible]
Mărcî imperiale germane	117 $70^1/_2$
London vista	241 47
Paris vista.	95 4[illegible]
Note italiene.	[illegible]·35